

Edirne Köy Kalkınma Kooperatifleri Birliğinin Ekonomik Analizi¹

N. Serinlikli²

İ. H. İnan³

²Trakya Üniversitesi Uzunköprü Meslek Yüksek Okulu, Uzunköprü, Edirne

³NKÜ Ziraat Fakültesi Tarım Ekonomisi Bölümü, Tekirdağ.

Bu araştırmada Edirne Köy Kalkınma Kooperatifleri Birliğinin 2002, 2003 ve 2004 yıllarında yürüttüğü işletmecilik faaliyetleri incelenerek ekonomik analiz için gerekli olan gelirlerle giderler hesaplanmış ve kâr-zarar tabloları oluşturulmuştur. Brüt kâr analizi için gerekli veriler; gelir ve gider tablolarından sağlanarak, faaliyetlerin tümünü içeren brüt kâr tablosu oluşturulmuştur.

Birliğin 2002, 2003 ve 2004 yıllarına ait ekonomik faaliyet sonuçlarından elde edilen verilerle Birliğin ekonomik performansını saptamak için brüt kâr analizi yapılmış, kârlı ve kârlı olmayan faaliyetler saptanarak bunların nedenleri araştırılmıştır. Birliğin yaşayabilmesi ve gelişebilmesi için, gelecekte mevcut faaliyetlerini daha iyiye götürmesi gerekmektedir. Bu nedenle, kârlı faaliyetlerin genişletilmesi ve kârlı olmayan faaliyetlerin de kârlı hale getirilmesi için önerilerde bulunulmuştur.

Anahtar kelimeler: Köy-Koop, kooperatif, gelirler, giderler, brüt kâr

Economic Analysis of Edirne Village Development Cooperatives Union

In this research, the management activities of Edirne Village Development Cooperatives' Union were evaluated and revenues and costs required for economic analysis were calculated and profit and loss income statement was estimated for the years 2002, 2003 and 2004. Data for Gross Margin Analysis were supplied from income and loss statement and thus Table comprising gross margins was formed covering all the activities of The Union.

Gross Margin Analysis was made in order to determine economic performance of The Union by means of the data obtained from economic results of the operational activities in the years 2002, 2003 and 2004. The Union should develop its present activities so as to survive in the future. Therefore, suggestions were made for the expansion of the profitable activities and to improve non-profitable activities in order to make them profitable.

Keywords: Köy-Koop, cooperative, incomes, costs, gross margin

Giriş

Kooperatifler, kişilerin tek başlarına yapamayacakları ya da birlikte yapmalarında yarar bulunan işleri, devlet yardımı olmaksızın karşılıklı yardım ve dayanışma suretiyle bir araya gelerek oluşturdukları gönüllü örgütlerdir. Kooperatifin asıl amacı, sermaye şirketlerinde olduğu gibi kâr elde etmek olmayıp, ortaklarına hizmet etmektir. Kooperatifler için kâr sağlama amaç olmasa da, kooperatifçiliğe aykırı bir kavram değildir. Sorun sadece kârın elde edilmesi ve dağıtım şeklinin kooperatif ilkeleri ile bağdaştırılmasıdır (Çevik, 1999).

Ülkemizde 100 dekardan küçük araziye sahip olan işletmelerin, toplam işletme sayısı içerisindeki payı % 85'dir (İnan, 2001). Bu

rakam gösteriyor ki; tarımsal işletmelerin çoğunu ekonomik olmayan geçimlik tarım işletmeleri oluşturmaktadır. Tarımsal yapının genelde dağınık olduğu ve çok sayıda küçük işletme birimlerinden oluştuğu düşünülürse, çiftçilerin kooperatifler yoluyla örgütlenmeleri kalkınma için gereklidir (İnan, 1984). Bu nedenle, ülkemizde mevcut olan küçük tarım işletmelerine modern makine kullanımı, girdi temini ve ürün değerlendirme gibi konularda ancak bu alanda kurulacak kooperatifler faydalı olacaktır (Ürper, 1985). Kooperatif, grubun etkin ve etkili bir işbirliğini örgütlemesi, her şeyden önce dağınık bireysel faaliyet ve çabalar arasında uyum ve koordinasyonun sağlanarak,

¹ N.Serinlikli'nin yüksek lisans tezinden hazırlanmıştır.

belirli çabaların yerine getirilmesine bağlı bulunmaktadır (Çıkin ve Karacan, 1994). Türkiye’de faal olma veya olmama durumuna göre sayıları yaklaşık 9-10 milyon arasında değişen kooperatiflerin yaklaşık yarısını tarım kooperatifleri oluşturmaktadır. Fakat son 20 yılda tarım kooperatiflerinde sayısal olarak bir azalma görülmektedir. Bu azalmanın nedeni; bazı kooperatiflerin birleştirilmesi ve tasfiye edilmesidir (Demirci ve Ark., 2004).

Kooperatiflerde, üst örgütlenme bir ülkede kooperatiflerin, aşağıdan yukarıya doğru piramit şeklinde dikey olarak örgütlenmesidir (Mülayim, 2006). Kooperatif ortakları ancak üst birlikler şeklinde örgütlenbildikleri zaman, büyük şirketlerden, aracılardan, tefecilerden korunabilecek, sosyal, ekonomik ve siyasi yönden güçlenebilecek, ulusal veya uluslar arası yatırımlara girebileceklerdir (Kara, 2003).

1960 yılından sonra devlet tarafından Almanya’ya yoğun işçi akımının başlamasıyla köy kalkınma kooperatiflerinin kurulması teşvik edildi. Başlangıçta sayıları 58 olan köy kalkınma kooperatiflerinin hem sayılarında hem de ortak sayılarında artış görülmeye başlandı. Daha sonra 1969 yılında 1163 Sayılı Kooperatifler Kanununun çıkarılmasıyla demokratik olarak aşağıdan yukarıya doğru üst örgütlenmeye başladılar. Önce birim kooperatifler bir araya gelerek illerdeki bölge birliklerini, daha sonra da bölge birlikleri birleşerek 1971 yılında Ankara ilinde ”Köy Kalkınma ve Diğer Tarımsal Amaçlı Kooperatifler Merkez Birliği”ni (Köy-Koop) kurmuşlardır (Mülayim, 2003). Köy kalkınma kooperatifleri başlangıçta devletin desteği ile kurulmuş olmalarına rağmen aslında tabandan gelen istekle köylerde doğduğundan demokratik yönetim yapısına sahip özerk ve bağımsız kuruluşlardır (İnan, 2004).

Araştırmanın kapsamına alınan Edirne Köy Kalkınma Kooperatifleri Birliği, 1969 yılında çıkarılan 1163 sayılı Kooperatifler Kanununa göre, Edirne ili ve çevre ilçelerde faaliyet gösteren tarımsal amaçlı; Hacıdanişment (Lalapaşa), Küçükevren (Enez), Tatarlar (Edirne), Turnacı (Uzunköprü), Vaysal (Lalapaşa), Yeniköy (Uzunköprü) ve Elçili (Edirne) köy kalkınma kooperatiflerinin üst örgütlenmeye gitmesi sonucu 1974 yılında kurulmuştur (Anonim, 2000). Bu tarihten itibaren ortak sayıları hızla artmaya başlayan Köy-Koop Edirne Birliğinin Haziran-2004

verilerine göre, Birliğe ortak, 79 tarımsal kalkınma kooperatifi, 64 sulama kooperatifi, 8 su ürünleri kooperatifi ve 4 orman köyleri kalkındırma kooperatifi olmak üzere toplam 155 tarımsal amaçlı ortak birim kooperatif ve bu birim kooperatiflerin 22.767 ortağı bulunmaktadır. Ayrıca, tarımsal amaçlı kooperatif olmadıkları halde ilde üst birlikleri olmadığı için, Birliğe ortak 2 tüketim ve 2 üretim ve pazarlama kooperatifi ve bu kooperatiflerin 317 ortağı vardır. Böylece Birliğin, 2004 yılında tarım amaçlı ve tarım amaçlı olmayan toplam 159 birim kooperatif ortağı ve bu birim kooperatiflerin toplam 23.084 ortağı mevcuttur (Anonim, 2004).

Finansal analiz, finansal tablolaradaki çeşitli hesaplar arasındaki ilişkilerin kurulmasını, ölçülmesini ve yorumunu kapsayan bir faaliyettir. Böylece işletmelerin geçmiş durumları değerlendirildiği gibi, mevcut durumları saptanıp geleceğe ilişkin kararlar alınmaktadır. Finansal analiz, bir işletmedeki finansal planlama ve finansal denetimin ön koşuludur (Ceylan, 2001). Finansal analizin amacı, işletme sahiplerine ve işletme dışındaki üçüncü şahıslara işletmenin durumu hakkında bilgi ve güven vermek, varlıklar ile fon kaynakları arasında sürekli bir denge sağlamak, işletmenin borçlarını zamanında ödemesini temin etmek, işletmenin üretim konusuna ve amacına uygun finansal yapıyı oluşturmaktır (Koçtürk, 2005).

İşletme analizinin yapılmasında ki temel amaç, hem işletmenin bütününe hem de işletme faaliyetlerine ilişkin işletme performansı ve başarısının ölçülmesidir. İşletme analizi için gereken veriler muhasebe kayıtlarından elde edildiği için gereken bilgilerin toplanması ve değerlendirilmesi, ilk bakışta muhasebenin konusu olarak düşünülebilir, fakat muhasebeden farklı bir uygulamadır. Muhasebe kayıtlarının tutulması, çeşitli hesapların işlenmesi ve özetlenmesi yasal yükümlülük nedeniyle uygulanmaktadır. Oysa işletme analizi; işletmenin başarısını ölçmede, işletmeler arası ve işletme faaliyetlerinin yıllara göre karşılaştırılmasında ve işletmenin zayıf ve güçlü yönlerini ortaya koymada uygulanır. İşletme analizinde kullanılan gelir, masraf ve kâr kavramları muhasebede kullanılan gelir, masraf ve kârdan farklıdır. Bütün bu nedenlerle ve yasal yükümlülükler nedeniyle hazırlanan

kâr-zarar tablosu işletme analizinde aynen kullanılmaz (İnan, 2003).

Köy-Koop Edirne Birliği'nin mevcut durumunun ekonomik analizi, Birliğin zayıf ve güçlü yönlerinin tespiti ve Birliği geliştirecek önlemlerin alınması için yapılmaktadır. Birliğin analizi için gerekli bilgiler Birliğin muhasebe kayıtlarından elde edilmiş olup, muhasebe kayıtları yasal bir yükümlülük nedeniyle tutulduğu için bu bilgiler işletme analizinin amacına uygun olarak düzenlenmiştir.

Materyal ve Metot

Araştırmada iki tip veri kullanılmıştır. Ekonomik analizde kullanılan orijinal veriler Köy-Koop Edirne Birliği müdürü, muhasebecisi ve personel sorumlusuyla yapılan karşılıklı görüşmeler sonucu edinilen bilgilerden ve Köy-Koop Edirne Birliğinin normal faaliyetleri için tuttuğu gelir-gider tablosundan oluşmaktadır. İkincil veriler ise, ülkemizde araştırma konusuyla ilgili sınırlı sayıda yazılmış eserlerden sağlanmıştır.

Analiz için gerekli olan tüm veriler, Köy-Koop Edirne Birliğinin kayıtlarından ve karşılıklı görüşmelerden elde edilmiştir. Birlik uygulamada olduğu gibi tek bir işletme olarak düşünülmüş ve Birliğin ekonomik analizi yapılmıştır.

Birliğin yapmış olduğu faaliyetler farklı alt başlıklarda gösterilmiş, 2002-2003 ve 2004 yıllarına ait gerçekleşen gelir ve giderleri incelenmiştir. 2002, 2003 ve 2004 yılı gelir, gider ve kâr-zarar tabloları oluşturulmuş, gelir ve gider tablolarından elde edilen verilerle işletme önce bütün olarak analiz edilmiş ve ayrıca faaliyetlerin brüt kâr analizi yapılmıştır.

Bulgular ve Tartışma

Birliğin Ekonomik Faaliyetleri

Birliğin iki önemli faaliyeti bulunmaktadır. Bunlardan bir tanesi çeltik (üretim, tohumculuk ve çeltik fabrikası işletmeciliği) faaliyeti, diğeri süt (toplama, pazarlama ve mandıracılık) faaliyetidir. Ayrıca Birlik; bodur meyvecilik, sigortacılık, yem ve diğer tarımsal girdi temini ve köylerde tüketim mağazası işletmeciliği gibi alanlarda da faaliyet göstermektedir.

Fon payı faizleri

Fon payı faizleri; özel fon paylarını Birliğe zamanında ödemeyen bağlı kooperatiflerden %

5 oranında kesilen gecikme zammıdır. Gecikme zammı oranı her yıl Genel Kurul toplantısında belirlenmektedir. Örneğin; 2001 yılında gecikme zammı % 10 iken, 2002 yılında bu oran % 5'e düşmüş, 2003 ve 2004 yıllarında % 5 olarak aynen kalmıştır.

Özel fonlar; kooperatiflerin her yıl bilançolarında oluşan kâr payları üzerinden % 7 oranında kesilen paralardır (Özel fonlar yasa gereği % 2 oranında Merkez Birliğine ödenmektedir). Özel fonlar, gelir gibi görünse de, Birliğin faaliyetlerinden kaynaklanmamış olması ve Birliğin vergiden muaf olabilmesi için gelir tablosunda yer almamaktadır.

Fon Payı faiz gelirleri ise; özel fonların ödenmemesinden dolayı ortaya çıkan olağan dışı bir gelirdir. Birliğin yapmış olduğu bir faaliyetten doğduğu için gelir tablosunda gösterilmektedir.

Süt Faaliyeti

İl'in süt üretiminin yaklaşık %30'u Birliğe bağlı birim kooperatiflerin ortakları tarafından karşılanmaktadır. Kooperatif işletmelerinin tamamına yakınında, kültür hayvan ırkı veya kültür-melez ırkı mevcuttur.

Birlik, sütün elde edilmesinden pazarlanmasına kadar tüm aşamalarda faaliyet göstermekte ve süt fiyatlarının belirlenmesinde rol oynamaktadır.

Süt faaliyeti; süt toplama faaliyeti, süt pazarlama faaliyeti ve süt ürün faaliyetlerinden oluşmaktadır.

Birlik süt üretimi yapan birim kooperatiflerin günlük sütlerini pazarlamak amacıyla süt şirketleriyle anlaşma yapmakta ve bu pazarlama faaliyetinden dolayı süt şirketlerinden % 1 oranında hizmet primi almaktadır. Alınan bu payın % 78'i Birliğe kalmakta, % 22'si de Köy-Koop Merkez Birliğine verilmektedir. Birliğin, süt şirketleri ile ortakları arasında yaptıkları aracılık faaliyeti sonucunda süt pazarlama faaliyeti oluşmaktadır.

Süt toplama faaliyetine konu olan sütler ise; birim kooperatif ortaklarının, anlaşmasının olduğu süt şirketlerinin talep ettiği şartlara uygun olmayan ikinci kalite sütler ile bayram tatillerinde satılmayıp kalan sütlerdir. Bu sütler, Birlik tarafından ortaklardan satın alınıp, ya küçük firmalara satılmakta ya da süt ürünlerinin faaliyet konusunu oluşturmak üzere Birliğin ortağı olan Yeniköy kalkınma kooperatifinin mandirasında üretimleri özel

olarak yaptırılan süt ürünlerine (peynir, lor peyniri ve kaşar peyniri) dönüştürülmektedir. Mandırada elde edilen süt ürünleri, hem Birliğin ortağı olan diğer kooperatif ortaklarına hem de ortağı olmayan kişilere satılmaktadır.

Çeltik ve Pirinç Faaliyetleri

İl'de üretilen çeltiğin yaklaşık %43'ü, Köy-Koop Edirne Birliğinin ortakları tarafından gerçekleştirilmektedir.

Birlik, çeltik tohumunun üretiminden pirinç pazarlamasına kadar geçen aşamaların tüm yönlerini gözden geçirerek, pirincin daha sağlıklı ve daha istikrarlı pazarlara ulaşmasını sağlamakta ve çeltik fiyatlarının belirlenmesinde rol oynamaktadır.

Birlik, 2003 yılına kadar ortaklarına nakdi kredi vermeyip, aynı kredi vermekteydi. Birliğin, anlaşmasının olduğu firmadan sağlanan çeltik tohumu, kooperatiflerin ortaklarına harman sonunda tohum bedelini almak koşuluyla dağıtılabildi. Fakat 2002 yılında Birlik, yeni bir uygulamaya geçmek amacıyla Tarım Bakanlığında 70 bin YTL kredi almıştır. Bu uygulamada, alınan kredinin büyük bir bölümü Eskiköy birim kooperatifinin kullanımına sunulmuş ve bu bölgede 2003 yılında çeltik ekimi gerçekleştirmiştir. Daha sonra, sezon sonunda Eskiköy'den çeltik tohumluğu temin edilmiş ve temin edilen çeltik tohumlukları diğer birim kooperatiflerinin kullanımına sunulmuştur. 2004 yılı ve sonraki yıllarda Birlik, yabancı kredi kullanmadan kendi öz kaynaklarıyla aynı uygulamayla Eskiköy Tarımsal Kalkınma Kooperatifine tohumluk çeltik ekimi yaptıracaktır.

Birliğin, Keşan yolu üzerinde kurulu 6.000 ton kapasiteli çeltik fabrikası bulunmakta olup, tarım üreticisinin ürettiği çeltiği yerinde işleyip, tüketicilere ulaştırması ve yöre halkına az da olsa iş olanağı sağlaması bakımından yararlı bir tesistir. Çeltik fabrikasının kapasitesi 6.000 ton olmasına karşın yeterli çeltik olmamasından dolayı fabrika 2002 ve 2003 yıllarında kapasitenin altında çalışmıştır. Fabrikada yeterli miktarda çeltik olmamasının nedeni; hem birim kooperatif ortaklarının, ürettikleri çeltiklerini piyasadaki çeltik alımı yapan tüccarlara satması, hem de Birliğin yeterli işletme sermayesinin olmaması nedeniyle birim kooperatif ortaklarından yeterli miktarda çeltik alımı yapamamasından kaynaklanmaktadır. Böylece, 2002 ve 2003 yıllarında fabrikada

çeltik satışı, pirinç satışı ve kırık pirinç satışı gerçekleşmemiş, sadece ortaklar tarafından fabrikaya getirilen çeltiklerin kırımı gerçekleştirilmiştir. 2004 yılında ise Birlik, fabrikanın kapasitesini artırarak ortaklarının çeltiklerini satın alıp kırdırılmış, kırılan çeltikler pirinç ve kırık pirinç haline getirilerek, ortaklara ve ortak dışındaki kişilere satış gerçekleştirilmiştir.

Çeltik pazarlama faaliyeti; Birlik tarafından, birim kooperatif ortaklarının çeltikleri satın alınarak, fabrikada herhangi bir işlem görmeden hem Birliğin ortağı olan birim kooperatif ortaklarına hem de ortağı olmayan kişilere pazarlanması şeklinde olmaktadır.

2002 yılında Ankara'da düzenlenen bir fuarda Birlik tarafından, pazarlanmak için götürülen pirinçlerin bir miktarı satılmayıp, 2003 yılına stok olarak devir olması sonucunda pirinç pazarlama faaliyetinde zarar edilmiştir.

Kırık pirinç satış faaliyeti; aynen çeltik pazarlama faaliyetinde olduğu gibi gerçekleşmektedir.

Birlik 2004 yılında çeltik fabrikasının kapasitesini artırarak yeni bir faaliyet olan çeltik kurutma faaliyetini geliştirmiştir. Kooperatif ortaklarının fabrikaya getirdikleri çeltiklerin kurutulması sonucunda, Birlik tarafından ortaklardan belli bir ücret alınmaktadır. Alınan bu ücret çeltik kurutma faaliyetini oluşturmaktadır.

Ticari Faaliyetler

Ticari faaliyetler yem satışları ve motorin satışlarından meydana gelmektedir. Yem satış faaliyeti; Birliğin, ildeki yem firmalarından satın aldığı yemleri ortak birim kooperatiflerine satması, motorin satış faaliyeti de; Birlik tarafından petrol ofisinden satın alınan motorinin, benzin istasyonu bulunan ortak kooperatiflerine satılması sonucu olmaktadır.

Gelirler

Köy-Koop Edirne Birliği'nin elde ettiği gelirleri;

1. Fon payı faiz gelirleri
2. Süt faaliyet gelirleri
3. Çeltik ve pirinç faaliyet gelirleri
4. Ticari faaliyet gelirleri
5. Diğer gelirler olmak üzere 5 gruba ayrılabiliriz.

Birliğin 2002, 2003 ve 2004 yıllarında elde ettiği ana faaliyet gelirleri ile alt faaliyet

gelirleri Çizelge 1’de verilmiştir. Çeltik-pirinç faaliyetleri ile süt faaliyetleri Birlik için önemli faaliyet konularını oluşturmakta olup, Çizelge 1’den de görüldüğü gibi, 2002, 2003 ve 2004 yıllarında toplam gelirler içerisinde birinci

sırayı çeltik-pirinç faaliyet gelirleri ve ikinci sırayı süt faaliyet gelirleri almaktadır. Bunu sırasıyla ticari faaliyet gelirleri (2004 yılında gerçekleşmemiştir), diğer gelirler ve fon payı faiz gelirleri izlemektedir.

Çizelge 1. Birliğin 2002-2003 ve 2004 Yıllarında Elde Ettiği Gelirler (YTL)

Table 1. Union’s Incomes Obtained in the Years 2002-2003 and 2004 (YTL)

Çeşidi Income Type	2002 Yılı 2002 Year		2003 Yılı 2003 Year		2004 Yılı 2004 Year	
	Miktar Quantity	Oran (%) Rate (%)	Miktar Quantity	Oran (%) Rate (%)	Miktar Quantity	Oran (%) Rate (%)
1. Fon Payı Faizleri 1. Fund Share Interests	1.098,14	0,37	1.975,69	0,57	4.062,60	1,17
2. Süt Faaliyetleri 2. Dairy Activities	94.620,90	32,86	142.188,37	40,98	259.817,82	46,15
2.1. Süt Pazarlama 2.1. Milk Marketing	68 176,80	72,05	118.545,73	83,37	148.556,52	57,18
2.2. Süt Toplama 2.2. Milk Collecting	10.652,66	11,26	8.814,03	6,22	7.393,45	2,85
2.3. Süt Ürünleri 2.3. Dairy Products	15.790,44	16,69	14.828,61	10,43	3.867,85	1,49
3. Çeltik-Pirinç Faal. 3.Paddy and Rice Activities	172.282,82	59,83	168.456,17	48,55	167.569,33	48,33
3.1. Tohumluk Çeltik 3.1. Rice for Seed	12 770,24	7,41	29.174,73	17,32	16.942,58	10,11
3.2. Çeltik Fab. İşlt. 3.2. Rice Companies	41.485,07	24,08	57.443,32	34,10	132.639,46	79,15
3.3. Çeltik Pazarlama 3.3. Paddy Rice Marketing	87 376,88	50,72	61 796,99	36,68	-	-
3.4. Pirinç Pazarlama 3.4. Milled Rice Marketing	27 047,29	15,70	19.496,63	11,57	-	-
3.5. Kırık Pirinç Satış. 3.5. Broken Milled Rice Sale	3.602,34	2,09	544,50	0,32	-	-
3.6. Çeltik Kurutma 3.6. Drying Paddy Rice	-	-	-	-	17.987,29	10,73
4. Ticari Faaliyetleri 4.Commercial Activities	11.817,38	4,10	27.972,54	8,06	-	-
4.1. Motorin Faal. Geliri 4.1. Income of Die. Fuel Sale In.	6 253,73	52,92	27.972,54	100,00	-	-
4.2. Yem Faaliyet G. 4.2. Income of Mixed Feed Acti.	5 563,65	47,08	-	-	-	-
5. Diğer Gelirler 5. Other Incomes	8.146,34	2,83	6.394,50	1,84	15.083,47	4,35
Toplam /Total	287.964,58	100,00	346.987,27	100	446.533,22	100,00

Kaynak: Köy-Koop Edirne Birliği Muhasebe Kayıtları 2002, 2003 ve 2004 Yılları

Reference: Edirne Village-Coop. Union Accounting Records in the Years of 2002, 2003 and 2004

2002, 2003 ve 2004 yıllarında özellikle süt ve çeltik-pirinç faaliyet gelirlerinin payının yüksek olmasından dolayı toplam gelirlerde 2002 yılından 2003 yılına % 21 oranında ve 2003 yılından 2004 yılına % 22 oranında artış gerçekleşmiştir. Bu rakamlar da gösteriyor ki, Birliğin elde ettiği gelirlerdeki artış enflasyonun gerisinde kalmıştır (Gelir değişim oranları 2002, 2003 ve 2004 yılları gelirlerinin yüzde olarak karşılaştırılması sonucu elde edilmiştir.).

2002 yılından 2003 yılına cari fiyatlarla en çok artış gösteren faaliyet, toplam gelirler içerisinde düşük bir paya sahip olan ticari faaliyet gelirleri (%136,7), en fazla azalma gösteren gelirler ise toplam gelirler içerisinde en yüksek paya sahip olan çeltik-pirinç faaliyet gelirleridir (% -2,2).

Birliğin diğer gelirlerini; vadesiz mevduat faizleri, vadeli mevduat faizleri, repo gelirleri, yatırım fonu gelirleri, alacak faizleri, tahsil

edilen ihtar gelirleri, orman iadesi gelirleri, seminer katılım gelirleri, kamyon satış kârı, bağışlar v.b. gelirler oluşturmaktadır.

Giderler

Birliğin 2002, 2003 ve 2004 yıllarında yapmış olduğu giderler ana başlıkları ile şu şekildedir;

1. Süt faaliyet giderleri
2. Çeltik-pirinç faaliyet giderleri
3. Ticari faaliyet giderleri
4. Genel yönetim giderleri

5. Olağandışı gider ve zararlar olmak üzere 5 gruba ayırabiliriz.

Birliğin 2002, 2003 ve 2004 yılları giderleri Çizelge 2’de verilmiştir. Toplam giderler 2002 yılından 2003 yılına % 16 oranında artış gösterirken, 2003 yılından 2004 yılına genel yönetim giderleri haricindeki tüm giderlerin azalmasından dolayı % 0,9 oranında azalma göstermiştir. 2002 ve 2003 yıllarında toplam giderler içerisinde birinci sırayı çeltik-pirinç faaliyet giderleri, ikinci sırayı genel yönetim giderleri alırken, 2004 yılında birinci sırayı genel yönetim giderleri almıştır.

Çizelge 2. Birliğin 2002-2003 ve 2004 Yılları Giderleri (YTL)

Table 2. Cooperative Union’s Costs During the Years 2002-2003 and 2004 (YTL)

Gider Çeşitleri Costs Types	2002 Yılı 2002 Year		2003 Yılı 2003 Year		2004 Yılı 2004 Year	
	Miktar Quantity	Oran (%) Rate (%)	Miktar Quantity	Oran (%) Rate (%)	Miktar Quantity	Oran (%) Rate (%)
1. Süt Faaliyet Giderleri 1. Costs of Milk Activity	26.313,46	9,18	34.593,95	10,14	26.667,27	7,88
1.1. Süt Pazarlama 1.1. Milk Marketing	1.998,57	0,70	14.473,34	4,24	16.285,29	4,82
1.2 Süt Toplama Faaliyetleri 1.2. Milk Collecting Activities	10.315,48	3,60	7.840,97	2,30	6.613,85	1,96
1.3. Süt Ürün Giderleri 1.3. Dairy Product Costs	13.999,41	4,88	-	-	3.768,13	1,11
2. Çeltik Faaliyet Giderleri 2. Costs of Rice Activities	157.660,84	55,00	149.877,66	43,33	87.268,00	50,75
2.1. Tohumluk Çeltik 2.1. Rice for Seeding	8 178,22	2,85	16.831,68	4,93	10.397,81	3,07
2.2. Çeltik Fabrika İşlet 2.2. Rice Companies	62 120,59	21,67	55 632,64	16,31	67.622,36	19,99
2.3. Çeltik Pazarlama 2.3. Rice Marketing	61 584,02	21,48	66.363,83	19,45	-	-
2.4. Pirinç Pazarlama 2.4. Milled Rice Marketing	23.144,97	8,07	10.714,12	3,14	-	-
2.5. Kırık Pirinç Satışları 2.5. Broken Milled Rice Sale	2.633,04	0,92	335,39	0,10	-	-
2.6. Çeltik Kurutma 2.6. Rice Drying	-	-	-	-	9.247,83	2,73
3. Ticari Faaliyet Giderleri 3. Costs of Commercial Activit.	11.817,38	4,12	27.972,54	8,20	-	-
3.1. Motorin Gideri 3.1. Costs of Diesel Fuel	6 253,73	2,18	27.972,54	8,20	-	-
3.2. Yem Giderleri 3.2. Feed Costs	5 563,65	1,94	-	-	-	-
4. Genel Yön. Gider 4. General Administration Costs	90.581,64	31,69	128.219,42	25,49	139.894,48	41,37
5. Olağan Dışı G. ve Z. 5. Unusual Costs and Loss	-	-	495,00	0,15	-	-
Toplam /Total	286.643,32	100	341.158,57	100	338.209,60	100

Kaynak: Köy-Koop Edirne Birliğinin Muhasebe Kayıtları 2002, 2003 ve 2004 Yılları

Refference: Edirne Village-Coop. Union Accounting Records Years of 2002, 2003 and 2004

Çizelge 3. Birliğin 2002-2003 ve 2004 Yılları Sabit ve Değişken Giderleri (YTL)

Table 3. Cooperative Union's Fixed and Variable Costs in the Years 2002-2003 and 2004 (YTL)

Gider Çeşitleri Cost Types	2002 Yılı 2002 Year		2003 Yılı 2003 Year		2004 Yılı 2004 Year	
	Miktar Quantity	Oran (%) Rate (%)	Miktar Quantity	Oran (%) Rate (%)	Miktar Quantity	Oran (%) Rate (%)
Değişken Masraflar Variable Costs	195.791,68	68,30	212.444,15	62,27	198.315,12	58,64
Sabit Masraflar Fixed Costs	90.851,64	31,70	128.714,42	37,73	139.894,48	41,36
Toplam Giderler Total Costs	286.643,32	100	341.158,57	100	338.209,60	100

Çizelge 4. Birliğin 2002-2003-2004 Yılları Kâr-Zarar Hesapları (YTL)

Table 4. Cooperative Union's Profit & Loss Accounts in the Years 2002-2003 and 2004 (YTL)

Parametre Parameter	2002 Yılı 2002 Year		2003 Yılı 2003 Year		2004 Yılı 2004 Year	
	Değer Value	Oran (%) Rate (%)	Değer Value	Oran (%) Rate (%)	Değer Value	Oran (%) Rate (%)
1. Fon Payı Faiz Gelir. 1. Fund Share Interest Income	1.098,14	0,37	1.975,69	0,57	4.062,60	1,17
2. Faaliyet Gelirleri 2. Incomes of the Activities	278.721,11	93,06	338.617,08	94,28	427.387,15	94,48
3. Diğer Gelirler 3. Other Incomes	8.146,34	2,83	6.394,50	1,84	15.083,47	4,35
* Brüt Gelir * Gross Income	287.964,58	100	346.987,27	100	446.533,22	100
1. Süt Faal. Giderleri 1. Costs of Dairy Activities	26.313,46	13,44	34.593,95	16,28	26.667,27	13,45
2. Çeltik Faal. Gider. 2. Costs of Rice Activities	157.660,84	80,52	149.877,66	70,55	171.647,85	86,55
3. Ticari Faal. Gider 3. Costs of Other Activities	11.817,38	6,04	27.972,54	13,17	-	-
* Değişken Masraflar * Variable Costs	195.791,68	100	212.444,15	100	198.315,12	100
* Toplam Brüt Marj * Total Gross Margin	84.027,57	-	128.148,62	-	233.134,63	-
* Sabit Masraflar * Fixed Costs	90.852,64	100	128.714,42	100	139.894,48	100
1. Genel Yönetim G. 1. General Administrative Costs	90.851,64	100	128.219,42	99,62	139.894,48	100
2. Olağan Dışı G. ve Z. 2. Unusual Costs and Loss	-	-	495,00	0,38	-	-
* Zarar * Loss	-	-	-	-	-	-
* Net Kâr * Net Profit	1.320,26	-	5.828,70	-	8.323,70	-

Birliğin değişken giderlerini; süt faaliyet giderleri, çeltik-pirinç faaliyet giderleri ve ticari faaliyet giderleri oluşturmakta olup, bunlar Birliğin yaptığı faaliyetlere göre değişmektedir. Birliğin sabit giderlerini; genel yönetim giderleri ve olağan dışı gider ve zararlar

oluşturmakta olup, Birliğin yaptığı faaliyetlere göre değişme göstermezler. Birliğin sabit giderleri içerisinde amortismanlar yer almamaktadır. Muhasebeye göre; amortismanların sabit giderler içerisinde yer alabilmesi için alet-ekipmanların alındıktan

sonra en az bir yıl gibi bir sürenin geçmesi gerekir. Fakat Birliğe alınan alet-ekipmanların süresi bir yılı doldurmadığı için, bu alet-ekipmanların amortismanları sabit giderler içerisinde yer almamaktadır.

Çizelge 3.'de Birliğin 2002-2003 ve 2004 yılları sabit ve değişken giderleri verilmiştir. Toplam giderlerin yarısından fazlasını değişken giderler oluşturmakta olup, değişken giderler 2002 yılında % 68,30; 2003 yılında % 62,27 ve 2004 yılında % 58,64 ile gerçekleşmiştir. Görüldüğü gibi, değişken giderlerin 2002 yılından 2004 yılına toplam giderler içerisindeki payı düşmüştür. Buna karşın, sabit giderler 2002 yılından 2003 yılına %29,4 ve 2003 yılından 2004 yılına % 8,0 oranında artış göstermiştir. Bu durum Birliğin gelir getiren faaliyetlerinin, miktarında azalma olduğunu göstermektedir.

Kâr/ Zarar Hesabı

Kâr ve zarar hesabı, işletmenin gerçek anlamda kârlılığını yansıtır (İnan, 2001). Birliğin 2002-2003 ve 2004 yılları kâr-zarar hesapları Çizelge 4.'de verilmiştir. Birliğin brüt gelirleri; fon payı faiz gelirleri, faaliyet gelirleri (süt faaliyetleri, çeltik-pirinç faaliyetleri ve ticari faaliyetleri) ve diğer gelirlerden oluşmaktadır. Birliğin elde ettiği brüt gelirleri; 2002 yılından 2004 yılına faaliyet gelirlerindeki büyük artıştan dolayı sürekli ve istikrarlı olarak artış göstermiştir. Birliğin toplam brüt marjı; fon payı faiz gelirleri ile faaliyet gelirlerinin toplamından, değişken masrafların düşülmesi ile elde edilmektedir. Toplam brüt marjlar, sabit masrafları 2002 yılında % 7,5 oranında; 2003 yılında % 0,4 oranında ve 2004 yılında % 4,8 oranında karşılayamamıştır. Birliğin 2002-2003 ve 2004 yıllarında elde ettiği brüt gelirlerden toplam masrafları düşüğümüzde 2002 yılında 1.320,26 YTL; 2003 yılında 5.829,70 YTL ve 2004 yılında

8.323,70 YTL net kâr elde edilmiştir. Görüldüğü gibi, 2002 yılından 2004 yılına net kârda artış görülmüş ve herhangi bir zarar gerçekleşmemiştir.

Brüt Kâr Analizi

Birliğin 2002, 2003 ve 2004 yıllarında elde ettiği faaliyetlerin brüt kârları Çizelge 5'te verilmiştir. Görüldüğü gibi, 2002, 2003 ve 2004 yıllarında toplam brüt kâr içerisinde en yüksek

payı süt faaliyetlerinin brüt kârları oluşturmakta olup, bunu sırasıyla çeltik-pirinç faaliyetlerinin brüt kârı ve fon payı faizlerinin brüt kârı oluşturmaktadır. 2002 ve 2003 yıllarında ise herhangi bir brüt kâr gerçekleşmemiştir.

Fon payı faizlerinden elde edilen brüt kâr; önce, öz sermayeye katılan giriş aidatları ile fon payı faiz gelirleri toplanır, sonra giriş aidatları, (Giriş aidatları, Birlik için gelir olarak düşünülse de, muhasebe kayıtlarına göre bu miktar Birliğin sermayesini oluşturmak amacıyla sermayeye dönüştürülmüştür.) sermayeye dönüştürülmüş olmasından dolayı toplamdan düşürülerek brüt kâr elde edilir. Böylece fon payı faiz gelirlerinin brüt kârını oluşturur. Çizelge 5'te görüldüğü gibi, 2002 yılından 2004 yılına fon payı faizlerinin brüt kârı artış göstermiştir. Bu artışın nedeni; ortak birim kooperatiflerin özel fonlarını Birliğe zamanında ödemeyip, fon payı faiz gelirlerini arttırmış olmalarından kaynaklanmaktadır.

Birliğin, süt faaliyetlerinden elde ettiği toplam brüt kârı 2002 yılından 2003 yılına %36,5 oranında, 2003 yılından 2004 yılına % 53,9 oranında artış göstermiştir. Bu artıştaki en büyük pay süt pazarlama faaliyetlerinden elde edilen brüt kârdaki artıştan kaynaklanmaktadır. Süt pazarlama faaliyetinin 2002, 2003 ve 2004 yıllarında sürekli artış göstermesinin birinci nedeni; Birliğe ortak olan ve ortakları süt üreten birim kooperatiflerin sayısının her yıl artış göstermesi, ikinci nedeni ise; süt üreten ortakların, süt şirketlerinin kabul ettiği standartlara uygun kaliteli süt üretimi yapmasıdır.

Çizelge 5'ten görüldüğü gibi, Birliğin süt toplamadan elde ettiği brüt kâr; 2002 yılında 337,18 YTL iken, 2003 yılında gelirlerdeki azalmaya karşın 973,06 YTL'ye yükselmiştir. Bunun nedeni; 2002 yılında elde edilen gelir ile yapılan gider arasındaki farkın az olması, 2003 yılında ise; elde edilen gelir ile yapılan gider arasındaki farkın 2002 yılına göre daha fazla olmasından kaynaklanmaktadır. Süt toplamadan elde ettiği brüt kâr, 2003 yılından 2004 yılına ise % 24,8 oranında azalmıştır. Bu azalmanın nedeni; 2004 yılında süt alım maliyeti ile süt gelirleri arasındaki farkın az olması ve ortak birim kooperatiflerin süt üretiminde hijyene önem verip, süt kalitesini arttırarak süt toplama faaliyetine konu olan sütlerin, süt pazarlama faaliyetine konu olmasıdır.

Çizelge 5. Birliğin, 2002-2003-2004 Yıllarında Elde Ettiği Faaliyetlerin Brüt Kârları
Table 5. Cooperative Union's Gross Margins in the Years 2002-2003 and 2004 (YTL)

Gelir Çeşidi Income types	2002 Yılı 2002 Year		2003 Yılı 2003 Year		2004 Yılı 2004 Year	
	Miktar Quantity	Oran (%) Rate (%)	Miktar Quantity	Oran (%) Rate (%)	Miktar Quantity	Oran (%) Rate (%)
1. Fon Payı Faizleri. 1. Fund Share Interests	1.098,14	1,31	1.975,70	7,02	4.062,60	3,05
2. Süt Faaliyetleri 2. Milk Activities	68.306,44	81,29	107.594,42	83,96	133.150,55	57,11
2.1. Süt Pazarlama 2.1. Milk Marketing	66.178,23	78,76	104.072,39	81,21	132.271,23	56,74
2.2. Süt Toplama 2.2. Milk Collecting	337,18	0,40	973,06	0,76	779,60	0,33
2.3. Süt Ürünleri 2.3. Dairy Products	1.791,03	2,14	-	-	-	-
3. Çeltik-Pirinç Faal. 3. Rice-Milled Rice Activities	14.620,98	17,40	18.578,51	14,50	80.301,33	34,44
3.1. Tohumluk Çel. 3.1. Rice for Seeding	4.592,02	5,47	12.343,05	9,63	6.544,77	2,81
3.2. Çeltik Fab. İşlt. 3.2. Rice Companies	-20.635,52	-24,56	1.810,68	1,41	65.017,10	27,89
3.3. Çeltik Pazarl. 3.3. Rice Marketing	25.792,86	30,70	-4.566,84	-3,55	-	-
3.4. Pirinç Pazarl. 3.4. Milled Rice Marketing	3.902,32	4,64	8.782,51	6,85	-	-
3.5. K. Pirinç Satış. 3.5. Broken Milled Rice Sale	969,30	1,15	209,11	0,16	-	-
3.6. Çeltik Kurutma 3.6. Rice Drying	-	-	-	-	8.739,46	0,35
4. Ticari Faaliyetleri 4. Commercial activities	-	-	-	-	-	-
4.1. Motorin 4.1. Diesel Fuel	-	-	-	-	-	-
4.2. Yem 4.2. Mixed Feed	-	-	-	-	-	-
Toplam Total	84.027,57	100,00	128.148,62	100,00	233.134,71	100,00

Birliğin süt ürünlerinden elde ettiği brüt kâr, 2002 yılından 2003 yılına gelirdeki bir azalmaya karşın brüt kârda az da olsa bir artış görülürken, 2003 yılından 2004 yılına gelir ve giderlerin azalması sonucu brüt kârda bir azalma olmuştur (Çizelge 5). Bu azalmanın nedeni süt ürünlerinin üretiminden pazarlanmasına kadar 5 veya 6 ay süre geçmekte ve bu süre içerisinde süt üreticisi (ortak) parasını zamanında alamadığı için mağdur duruma düşmektedir. Bunun sonucu olarak süt üretimi yapan ortaklar bu faaliyetten gün geçtikçe uzaklaşmaya başlamışlardır.

Birliğin, çeltik-pirinç faaliyetlerinden elde ettiği toplam brüt kârı 2002 yılından 2003 yılına % 21,3 oranında, 2003 yılından 2004 yılına % 76,9 oranında artış göstermiştir (Çizelge 5). Bu artıştaki en büyük pay çeltik fabrikası

faaliyetinden elde edilen brüt kârdeki artıştan kaynaklanmaktadır.

Tohumluk çeltik faaliyetinden elde edilen brüt kâr; 2002 yılından 2003 yılına %62,8 oranında artış göstermiştir. Bu artışın nedeni; 2002 yılında Tarım Bakanlığında alınan tohumluk kredisinin 2003 yılında değerlendirilmesinden kaynaklanmaktadır. 2004 yılında Birliğin kendi öz kaynakları ile elde ettiği tohumluk çeltik satışlarının az olmasından dolayı 2003 yılından 2004 yılına tohumluk çeltik faaliyetinden elde edilen brüt kâr % 88,6 oranında azalma göstermiştir (Çizelge 5).

Çeltik fabrikası işletmeciliği faaliyetinden elde edilen brüt kâr; fabrikanın, 2002 ve 2003 yıllarında tam kapasitenin altında çalışmasından dolayı, 2002 yılında yaklaşık 21.000 YTL brüt zarar ve 2003 yılında yaklaşık 2.000 YTL gibi

az bir brüt kâr elde edilmiştir. 2004 yılında ise; fabrikanın kapasitesi artırıldığı için brüt kâr 65.000 YTL'ye yükselmiştir (Çizelge 5).

2002 yılında çeltik pazarlama faaliyetinden 25.792,86 YTL brüt kâr elde edilirken, 2003 yılında 4.566,84 YTL brüt zarar elde edilmiştir. Birlik 2003 yılında zarar ettiği için, 2004 yılında bu faaliyetten vazgeçmiştir (Çizelge 5). Bu faaliyetten 2002 yılında zarar etmeyip, 2003 yılında zarar etmesinin nedeni; 2003 yılında değişken masrafların tahmin edilenin üzerinde olmasından kaynaklanmaktadır.

Birliğin pirinç pazarlama faaliyetinden 2002 yılından 2003 yılına hem gelirlerde hem de giderlerde azalma olmasına rağmen, gelirlerdeki azalış daha az olduğundan 2003 yılında brüt kâr % 55,6 oranında artış göstermiştir (Çizelge 5).

Kırık pirinç faaliyetinden 2002 yılında yaklaşık 970,00 YTL'lik bir brüt kâr elde edilirken, 2003 yılında satın alınan kırık pirincin miktarı düştüğü için, brüt kâr yaklaşık 210,00 YTL'ye düşmüştür (Çizelge 5).

Çeltik kurutma faaliyetinden elde edilen brüt kâr; kurutma faaliyetinden elde edilen gelirden, kurutma faaliyetinde yapılan değişken masrafların düşülmesi ile 8.739,46 YTL brüt kâr elde edilmiştir (Çizelge 8).

Birlik, 2002 ve 2003 yıllarında ticari faaliyetlerinden kâr amacı gütmendiğinden, yem ve motorinde maliyet fiyatına satış gerçekleştirilmiş ve dolayısıyla brüt kâr elde edilmemiştir. Birlik; 2003 yılında yem faaliyetinden, 2004 yılında da motorin faaliyetinden vazgeçmiştir.

Sonuç ve Öneriler

Bu araştırmada Birliğin faaliyetlerinin ekonomik sonuçları incelenmiş ve bu verilere dayanarak Birliğin ekonomik analizi yapılmıştır. Araştırmadan şu sonuçlar elde edilmiştir.

Süt toplama faaliyetlerinden Birlik kâr elde etmesine karşın, bu kâr ikinci kalite ve bayram tatillerinde kalan sütlerin satışından elde edildiği için Birlik bu faaliyetten vazgeçip, süt pazarlama faaliyetine ağırlık verilmelidir. Birlik, pazarlanacak sütlerin kalitesini arttırmak amacıyla prim sistemi uygulamasına geçmeli, hem birim maliyetleri aşağı çekip daha fazla kâr elde etmeli, hem de süt kalitesini arttırmak amacıyla süt üretimi yapan ortaklara kendi yemlerini üretmeleri için destek vermelidir.

Kooperatiflere ortak olan işletmelerin tamamına yakınında kültür ırkı veya kültürmelez ırkı mevcut olup, kaliteli süt üretimi için bu hayvan ırklarının sayıları artırılmalıdır. Birlik, süt pazarlama faaliyetini oluşturan süt hizmet primlerini artırarak daha fazla kâr elde edecek, buradan sağlanan kâr ile ortaklarına daha başka hizmetler sunacak ve Köy-Koop Merkez Birliğine daha fazla katkıda bulunacaktır.

Birlik, Yeniköy kalkınma kooperatifinin 20 ton kapasiteli mandırasında özel olarak peynir, lor peyniri ve kaşar peyniri üretimi yaptırmaktadır. Birlik süt ürünleri faaliyetinden az bir kâr elde etmekte ve bu kâr yıldan yıla azalma göstermektedir. Birlik, süt ürünleri faaliyetlerinden daha fazla kâr elde edebilmek amacıyla; süt üretimi yapan ortaklarına bu faaliyetten vazgeçmemeleri için süt ürünlerinin, üretiminden satılmasına kadar geçen süre içerisinde avans vermeli, soğuk hava deposu temin ederek süt ürün satışlarının yılın belli aylarında değil, her zaman satılabilmesini sağlamalı, ortaklarına ait mandıranın kapasitesini artırma çalışmaları yapmalıdır.

Birliğin ana faaliyet konularından bir diğeri de çeltik-pirinç faaliyetleri olup, çeltiğin üretiminden pazarlanmasına kadar tüm aşamalarında faaliyet göstermektedir. Birlik çeltik pazarlama faaliyetinden 2003 yılında yaklaşık 4.500 YTL zarar ettiğinden dolayı bu faaliyetten vazgeçmiştir. Birlik, çeltik pazarlama faaliyetinden kâr elde edebilmek için çeltik üretim maliyetlerini düşürmelidir. Çeltik üretim maliyetlerini düşürmek amacıyla; ortak makine kullanımı, ucuz fiyatla çeltik tohumluğu sağlanması, Birliğin 2003 yılında gerçekleştirdiği çeltik tohumluğu uygulamasının genişletilmesi, çeltik üretimi konusundaki yeni teknolojilerin kullanılması v.b. hizmetler ortaklara sunulmalıdır.

2002 yılında zarar eden çeltik fabrikası 2003 yılında az bir kâr elde etmiş ve 2004 yılında ise fabrika kapasitesi arttığından dolayı kârını artırmıştır. Bu kârın devamını sağlayıp daha fazla kâr elde edilirse, Birliğin toplam kârına katkıda bulunacak ve ortaklarının diğer ihtiyaçlarını kendi öz kaynaklarıyla sıkıntı çekmeden karşılayabilecektir. Bu nedenle piyasada ki fabrikalardan daha düşük fiyatla çeltik kırımı ve piyasa fiyatından daha yüksek bir fiyatla çeltik alımı yapılmalı, rekabet edebilmek için Osmançık ve Baldo pirinç

üretimi yapıp bunların satışı için reklam yapılmalı ve en önemlisi Birliğe ortak birim kooperatiflerin ve birim kooperatif ortaklarının çeltiklerini, çeltik alımı yapan firmalara satmaması için seminerler düzenleyip kooperatifin ve çeltik fabrikasının kendi mali olduğu bilinci yerleştirilmelidir.

2002 ve 2003 yıllarında pirinç ve kırık pirinç fabrika faaliyetleri içerisinde yer almayıp, ticari faaliyet konusu olmuş ve 2004 yılında fabrika faaliyetleri içerisinde gerçekleşmiştir. Pirinç ve kırık pirinç ister ticari faaliyet konusu olsun, ister fabrika faaliyetleri içerisinde yer alsın, Birliğin karşılaştığı en büyük engel yurt dışından gelen pirinç ile yerli pirinci karıştırıp satan firmalarla rekabet edememesidir. Çünkü ithal pirinç ile karıştırılan yerli pirincin maliyeti Birliğin satışa sunduğu kaliteli pirincin maliyetinden oldukça düşüktür. Fakat Birliğin satışa sunduğu pirinç piyasada satılan karışık pirinçten daha kalitelidir. Bu faaliyetten gelir elde edebilmek için Birliğin pirincinin kalitesinin vurgulanmasına dönük reklam yapılması şarttır.

Birlik çeltik tohumluğu faaliyetini devam ettirmeli ve kârını arttırabilmek için reklam yapmalı, ortak ve ortak dışındaki kişilere satışı gerçekleştirilmeli ve yeni pilot köyler seçilerek tohumluk ekimi yapılmalıdır.

Çeltik kurutma faaliyeti sadece 2004 yılında fabrikanın kapasitesinin artmasından dolayı gerçekleşmiştir. Bu faaliyetten 2004 yılında yaklaşık 10.000 YTL kâr elde edilmiştir. Birlik bu faaliyetini ileriki yıllarda da devam ettirmeli, sadece ortakların çeltiklerini değil, ortak dışındaki kişilerin de çeltiklerini kurutmalıdır.

Birliğin ticari faaliyetlerinden, yem ve motorin satışlarında Birliğin amacı, ortaklarına düşük maliyetle yem ve motorin temin etmek ve aynı zamanda az da olsa kâr elde etmek

olmalıdır. Çünkü brüt kârsız çalışmanın da bir riski vardır. En azından sabit masraflardan, yem satış faaliyetine düşen miktar zarardır. Bu nedenle, her iki faaliyetten elde edilen kârı arttırmak gerekmektedir. Bunun için; yemi firmadan almak yerine kredi alarak veya kendi öz kaynakları ile ortakların yemlerini kendilerinin üretmesini sağlamalı ve pilot olarak seçilen birim kooperatiflere yem kırma makinesi alarak karma yem üretimini gerçekleştirmelidir. Elde edilen yemleri diğer kooperatiflere ve ortak dışındaki kişilere satışını gerçekleştirmelidir. Böylece Birlik, yem üretimi satışından bir gelir elde etmiş olacak ve ortaklar da yemlerini Birlik'ten satın almaları sonucu firmadan daha ucuza yem sağlamış olacaklardır. Birlik ileride gelir getiren faaliyetlerini genişletip, kâra geçtiğinde kendi öz kaynakları ve devletten alınan kredilerle yem fabrikası kurabilir.

Birliğin sabit giderleri yıllar itibariyle artış göstermiştir. Bu artış daha çok genel yönetim giderlerinden kaynaklanmaktadır. Birlik genel yönetim giderlerinde kesintiye gitmelidir. Birlik gelir sağlayan faaliyetlerini artırır ve yeni faaliyetlere girişirse, değişken giderlerin oranı artacak ve toplam giderler içerisinde sabit giderlerin oranı düşecektir. Böylece faaliyet birimi başına düşen sabit giderler de önemli ölçüde azalacaktır.

Tüm Türkiye'de olduğu gibi Edirne halkı tarafından da Köy-Koop bilinmemektedir. Halk tarafından kooperatifçiliğin benimsenmesi için tanıtım yapılmalıdır. Kooperatif faaliyetlerinin neler olduğu, kooperatifçilik ilkeleri ve kooperatiflere ortak olacak kişilere sağlayacağı yararları anlatan ortaklara ve halka açık eğitim programları (seminer, panel, konferans vb) verilmelidir.

Kaynaklar

- Anonim, 2000. Köylünün Örgütlü Gücü, Edirne Köy Kalkınma Kooperatifleri Birliği Yayınları, Edirne.
Anonim, 2002, 2003, 2004. Köy-Koop Edirne Birliği Muhasebe Kayıtları.
Anonim, 2004. Köy-Koop Edirne Birliği Kayıtları.

- Ceylan, A., 2001. İşletmelerde Finansal Yönetim, 7. Baskı, Ekin Kitapevi Yayınları, Bursa.
Çevik, O. N., 1999. Kooperatifler Hukuku Uygulaması ve İlgili Mevzuat, 5. Baskı, Yetkin Yayınları, Ankara.
Çıkın, A. ve A.R. Karacan, 1994. Genel Kooperatifçilik, Ege Üniversitesi Ziraat Fakültesi Yayınları, İzmir.

- Demirci, R., H. Tanrıvermiş,, ve H. Özdoğru,
2004. Türkiye’de Tarımsal Kooperatifler
ve Üreticiler Birlikleri Tartışmaları ve Uygun
Örgütlenme Modelleri, VI. Tarım Ekonomisi
Kongresi, Tarımsal Örgütlenme Kitabı,
Tokat, 6-18 Eylül 2004, s. 410-425.
- İnan, İ. H., 1984. Çorlu İlçesi Seymen Köy
Kalkınma Kooperatifinde Grup Tarımının
Ekonomik Analizi, Ankara.
- İnan, İ. H., 2001. Tarım Ekonomisi İşletmeciliği,
5. Baskı, Tekirdağ.
- İnan, İ. H., 2003. Çiftlik Yönetimi Ve Planlaması,
Tekirdağ.
- İnan, İ. H., 2004. Türkiye’de Tarımsal
Kooperatifçilik ve AB Modeli, İstanbul
Ticaret Odası Yayınları, İstanbul.
- Mülayim, Z.G. 2003., Kooperatifçilik, Yetkin
Yayınları, 3. Baskı, Ankara.
- Mülayim, Z.G. 2006., Kooperatifçi Atatürk ve
Kooperatifçilik, Yetkin Yayınları,
Ankara.
- Kara, M., 2003. Kooperatifçilik, Eduser
Yayınları, Bolu.
- Koçtürk, O. M., 2005. Kooperatiflerde
Finansman, Emek Yayınları, Manisa.
- Ürper, Y., 1985. Türkiye’de Tarımsal
Kooperatiflerin Toplumsal Değişmeye
Etkileri, Anadolu Üniversitesi Yayınları,
Eskişehir.